

נוסעים בשבתות, שאלפי כלי הרכב שוב תים, שהמנוחה שרוייה על הכבישים, שי הפרהסייה הישראלית אינה מתחללת.

העץ והיער

אולם חוק השבת אינו נסיונו המוצלח הראשון של המעוט הדתי לכפות את רצונו על הרוב הבלתי דתי, שלא עשה מימיו כל נסיון לכפות את רצונו על המעוט הדתי. אסור לנו להתרכז על העץ הבודד, מבלי לראות את היער.

לא רק התנועה שובתת בשבת. הרי שימות הדתיות, השולטות בכנסת, שולטות באותה צורה, כלשון מאזנים, גם בכל העירויות. כשם שרוד בן גוריון מצא שכדאי יותר למכור את חופש בוחריו תמורת תמיכה דתית, במקום להתפשר עם יריביו מימין או משמאל, כן עשה ראש עיריית תל-אביב הציוני כללי, וכן עשו גם חברי הקואליציה בעיריית ירושלים. יוצא מן הכלל יחיד, דמות יהודה במינה בארץ כולה, הוא אבא חושי, ראש עיריית חיפה, שיצרו נאת מדבר בודה בעירו, בה מוגבלת הכפייה יותר מאשר בכל עיר אחרת.

בתל-אביב (וברוב המקומות האחרים) אסור לפועל, אחרי שבוע של עבודה מפרכת, להנות מסרט קולנוע, מקונצרט ואפילו מקטע נגינה בערב היחיד בשבוע בו הוא יכול להנות ממנו — בערב שבת. גם לפני כניסת חוק התחבורה החדש לתוקפו, יכלו תושבי הערים והמושבות לנוע ממקום למקום רק במחיר רב, כמוניות יקרות. טיול משפחתי לשפת הים היתה הוצאה רבתית. השבת היתה יום של שיתוק החיים, לא יום של נופש. השפעתה ההרסנית על חדות החיים ועל פרויקט העבודה היתה מאו שאה כלכלית, ידועה לכל המומחים.

צורה אחרת של כפייה היתה כפיית המזון. להלכה יכול אדם להירשם באטליו כשר או בלתי-כשר. אולם הלכה זו היתה חסרת תוכן, ולכן גם לא גרמה להגדרת בה. בשטח זה לא היו דוד צבי פנקס האוכלוסיה. כי באטליו הבלתי-כשר מכרו את אותו בשר כבאטליו הכשר. הגוש הדי בממשלה נגע ליבוא הבשר הבלתי-כשר, שמחירו בדביוס היה נמוך בהרבה וחבריו להוטים אחרי חסכון. הם מגעו גם בתוך הארץ את גידולם של חזירים בקנה מידה גדול — אף כי גידול זה זול

בהרבה מגידול כל בשר אחר (העולם הזה 762). על ההתישבות העיבדת היה גידול החזירים והשפנים אסור ממילא, לפי הוראות הקרנות הלאומיות.

„הצילו את אלוהים מידי הרבנים“

אולם כל זה היה כאין וכאפס לעומת השטח העיקרי, שנמסר מומן לידי הרבנים — השיפוט בענייני האישות. רק אז רחם מעטים מחחירים לעצמם מה עצומה ההשפעה הסמוגה בשטח זה לגבי גורל הפרט בארץ.

היסוד החוקי לעניין זה הוא בריטי — „דבר המקך (הבריטי) במועצתו“. תפקידו היה פוליטי — הוא נתן עצמאות לרבנים היהודיים ולקארים המושלמים, בהתאם לחוק הישן „הפרד ומשול“.

תכנון: כל ענייני הנשואין והגטין, וחלק גדול של ענייני תשלום המזונות ומינוי אפוסטרופוסים, מסור לרבנות. פרוש הדבר לא רק שלא קיימת שום אפשרות לנשואין בין גבר יהודי ואשה נוצרית במדינת ישראל. לא קיימת בכלל אפשרות לאנשים בלתי-דתיים להינשא אלא בטכס דתי, העלול להשחית (בעינינו) את הרגע המאושר שבחיייהם.

ישנם בארץ אלפי זוגות שאינם יכיר לים להינשא בכלל מפני שהרבנות מסר רבת להשיאם מטעמים שונים, שמקורם ברוח דתית של ימי הביניים. דוגמה: החתן הוא ממשפחת כוהן, הכלה גרושה. או: הבעל הקודם נהרג במלחמה, האשה צריכה לעבור תהליך מסובך ומשפיל של „חליצה“. אחרת עליה לחכות עד שאז חזו הקטן של הבעל יתבגר, וכן הלאה.

הוא הדין לגבי גטין. ידועים מקרים רבים שהאשה היתה נאלצת להמציא מא' הב דמיוני לטעון שבאה עמו במגע מיני, מחוץ לנשואין. מאחר שהרב לא הסכים לשחררה אחרת מעול הנשואין ששני הצדדים לא רצו בו.

מובן מאליו שכל העניין הזה אין לו ולא כלום עם דת. יכול אדם להאמין באלוהים ובמוסר היהודי ולהתנגד בכל נפשו לשלטון הרבנים האלה, המייצגים את החלק הריאקציוני והמאובן ביותר של המחנה הדתי. אולי הפרט המחפיר ביותר בכל הפרשה הוא שהרבנים מש המשים בשלטונם בממשלה רק לא כדי

ה א י ש

איש השבוע, השבת על אוכלוסיות הארץ המתנגדת זה בחריפות, היה דוד צבי פנקס, שר התחבורה שמירך את ברכת הגומל על עצמו, אחר שנוצו מחדת האויר של פצצת הפחדה הסרת-ריסוסים. נצחנו של פנקס נבע ממוקוח פוליטי. לא ברור עדיין מה השיג דוד בן-גוריון תמורת הסכמתו לכפות את השבת על בוחריו האני טיידתיים אולם ברור נגמרו מה הניע את פנקס להשיג נצחון זה בכך מהיר דוקא בשעה זו. מאז הפך שר התחבורה נחשב לבוגד בעיני החוגים הדתיים הסי יוונים, שציפו לתוצאות מידיות, כדי להחזיק מעמד בתחרות הפוליטיות בקרב הדתיים עצמם היה לו צורך בנצחון מזהיר ומפוצץ. דוד צבי פנקס הוא בן 57 ידע ייגרוה שהגר לוינה בהיותו בן שמונה, קיבל חינוך דתי בישיבה בי 30 עלה פנקס לארץ ונתמנה למנהל בנק „המזרחי“. בתל-אביב „בחר למועצת עיריית תל-אביב בא-נוח המזרחי. הוא שימש כיושב-ראש של המי יצה הדתית ליד הרבנות הראשית זועד הקהילה בתל-אביב, וכיושב ראש ועד מות-הכנסת הגדולה. הוא מזה היה חבר הנהלת הועד הלא מוי בתפקיד מנהל מחלקת הקדנות, הרבנות ומוסדות החסד של נפת ישראל. ציר בכמה קונגרסים ציוניים ונושא שאר הכיכודים של עסקן דתי מן המניין.

המנוצחים: שתי מתרחצות עייפות נושאות את יגדיהן הביתה מחוסר תהבורה.

המנוצחים: שני מתפללים חוזרים מבית הכנ' בת דרך הרחובות הריקים מתנועה.